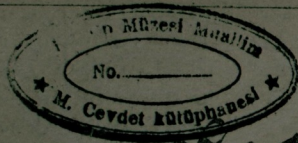

۱۵ کانون ثانی ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۶۸ - ۲

در دنیای جلد

کتابخانه

تُورُنْ اِنْفِلَاتَبْنِی

تو کلر ایکی « تاریخی دوره » آچشلردر

□□□□

تاریخک . قرون اولی ، وسطی و جدید
و عصر حاضر نامیه درت قسمه آرلایینی ، تاریخ
کتابلری واسطه سیه ، و هنوز زائل یاخود غیر
زائل اولان حرب عمومینک کشاد ای بی واسی
هنوز تقرر ایتمی بی بردوره کیردیکیزی نقریات
جدیده معرفتله بیلور . « قرون » تمیری غیر
علمی اولدی ایچون « دوره » تمیرینی استعمال
ایدیور .

هربر دورمک سوکی ، « فکر » ک رصفحه .
سنک تهاقی و بنا علیه بی رصفحه ک بالانفجینی
کوستر . فکرک توفیسی ، مدنیتک توفیسه صالح
اولان هواماک احضارنه یاخود موجودلرینک
تکامل ویا توفیسه خدمت ایدر .

یکری بنش باشند ایکن ، تورک اردونسک
باشنده اولدی حالده دنیانک الکوزل شهری اولان
استانبول شهرینی فتح ایدن فاتح سلطان محمد خان ،
۲۰ جادی الاولی ۸۵۷ ده ، (۱۴۵۳ سنه
میلادیه سنده) دوره وسطیه نهایت و بره رک دوره
جدیده ی آچشدر .

استانبولک فتحی ، یو شهرک بر آلدن دیگر
آله انتقالی ویزانس امپراطورلنک اقراضی اعتبارله
یونک نتیجه یی اعتبارله ممددر . بعضاً ، بر
مملکتک اقراضنک حصوله کتیردینی صارصیتی
موضی ویا مجاوردیر . لکن استانبولک ، بالخاصه
تورکلر طرفدن وقوع ولان فتحک حصوله کتیردینی
صارصیتی ، عمومی اولمشدر . اسلامیتی احیا اتمک
ایچون متعدد اهل صلب سفرلری ترتیب ایدن
خرستیان اروپا ، عین اسلامینک استانبولده
برلشدیکنی کوروچه شاشوب قاشدر .

مصیبت موجب اتیابمدر . خرستیاناق عالی
ایچون بر مصیبت حد اولان استانبولک ضعیفی ،
خرستیانانکارلری اوزرنده درین عکس عملر حصوله
قلسنه سببت و برمشدر که یوحال مدنیتک انکشافه
خدمت ایتمکدن خالی قالمشدر .

استانبول ، تورکلر طرفدن ضبط اولنیوب
دیگر برخستیان حکومتی آله انتقال ایتیش اولسه
ایدی ، بو انتقال کیلیقی ، بلکه کورولیسزجه
وقوع یولور وخرستیان انکار عمومی سی ، اونددر
متاثر اولماز ایدی . حایکوه فاتحله ، تورکلر اولقلری
ایچون ، اویوشمش اولان خرستیان انکارلری
صارصیلش یونک نتیجه سی اوله ق اسکی ذمیت ،
اسکی دوشونوش برینه بی ذمیت ، بی دوشونوش قائم
اولش ، تمیردیگر لمدنیتک ، انکشاف و تعالیسه
یارایان بی فکرلر دوغمشدر .

— ایشته ، دیدی . ایشته سز
« دانه » نک تصویر ایتدینی بوروجلر
کیسکیز . سزی نه جنت ، نه جهنم قبول
ایدیور . « ییلدیزسز بر فضا » ایچنده
باغیروب چاغیریورسکیز . فقط ، نه
ایشته دیگکزشیشی ، نه ایشته مدیککیزی
بیلورسکیز .

فاتحلی کنج اعتراض اتمک ایستر کی
باشنی صالادی . اویری :

— خایر ، خایر ؛ دیدی . ایشته دیگکی
بیلمش اولسیدک ، دمن « بوتون آیدینقلرک
نیچین هپ اوراده » اولدیغنی صورمازدک .
« بورایده ادراسی کی آیدینلاتم ! »
دیردک .

یعقوب قدری

اوده بر شر ، بوده بر شر در وهر شر
براضطرابی تولید ایدر ؛ انسانک یکانه
وظیفه سی ایسه اضطرابدن قاجق و نشاطه
دوغرو قوشمقدر . فقط سز ، بعصرک
تورک کنجلی ، ایکی نوع اضطراب اورته سنده
چر پنهان آواره روحلر سکز . بولندیکیز
یر نه حیات نه اولوم ، نه جنت نه جهنمدر ؛
هیکز برنوع اعراضه سکز .

قبر صاجلی آدم سوزن کسیدی .
ترسنه چوروب دیزلرینت اوسته بر اقدینی
کتابی تکرار آله آندی ، بر قاج صحیفه
چویردی ، صوکره باشنی قالدیردی ،
کولوسیمرک فاتحلی کنجه باقدی .

— فلورانسالی شاعرک شو لحنی
دیکله !

دیدی و او قودی :

« . . . اوراده ، ییلدیزسز فضا ایچنده
تورلو تورلو فریادلر ، قورقونج مکالهلر ،
الم و اضطراب سوزلری ، حدت و انفعال
آوازلری ، یوسکک و بوغوق سسلر ،
آه واهلر ، اشتکالر ، درین ایکتیلر
واردی و بوتون یونلره ، بر قاصیر غمک
سورولکه دیکی قوملرک چبقار دینی طاقدیرلری
آکدیران قوری لارک شاقیردیلری قاریشهرق ،
مؤبداً مظلم اولان بوفضاده دونیوردی .

وین - که باشی غفلتله صارغیلی بر آدم -
دیدم : « استاد ، نلر دویوبوروم ؟ بوقدر
یاس وفلاکته دالاش اولانلر کیملردر ؟ »
و او بکا : « بوسفیل حال ، کنامه سز
و ثوابسز یاشامش روحلرک حالدیر . بولنر ،
الله قارشنی نه عصیان ایتیش ، نه صادق
قالش دوائی کندی حسابلرینه چالیشمش
او متفور ملائکه زمره سنه قاریشمشدرلر .
جنت اولنلری ، کندی لطافت واصلاتی
اخلال ایتمسینلر دیه دیشاریه ی ایتور ؛
و نار جهم اولنلری قبول ایتور ، زیرا ،
اهل جهنم بولنلرک رفاقتدن مدد اومایلیر .
قبر صاجلی آدم ، بوراده توقف
ایتدی :

مهتاب

کوموش پیر یلتیلرله
آی کوله عکس ایدیور ،
کولکلر رقص ایدیور
ایچه قیور یلتیلرله .

هیجقیریورکن روزکار
درده شیور آغاچلر
یورغون فیصیلتیلرله .

مهتابه عاشق کی ،
یانیور صویک قلبی
کوموش پیر یلتیلرله .

ساحلده کی کولکلر
تیره یور بر بر
ایچه قیور یلتیلرله .

سسم ، فیصیلتیلرله
ایچه قیور یلتیلرله
ایکله یورکن ، آغلادم
کوموش پیر یلتیلرله .

علی ممنا

استانبول فتحند ۶۰ کورسته سوکره ،
توکار ایکنجی بر دوره تاریخی آچشلرد . دوره
اخیره ایل عصر حاضری احتوا ایدن بو مدت
انتاشنده ، اورویاده مختلف فکر تصادم ایش
و مختلف فوئرلر چاریمشدر . بو تصادمک و چار-
پشمه لک ال باز خرمنی ۱۷۸۹ سنه سنده ظهور
ایدن فرانسه انقلابنده کورولمشدر . بو انقلاب
علوی برنسبیلری برمدت تطبیق ایدیله بیلش ایسه ده
سرور زمان ایله ال کچیکین والک مکروه اجتراساتی
اوردمک ایچون قولالینبشدر . اورویالی اولیائری
« تمدن » ایتک وظیفه سی درعهده اغش اولان
هرهانی اورویا مملکتی ، حرکاتنده « صمیمیت »
کوسترمه مشدر . اورویا لک چارچنه چیغان اورویلی ،
مدنی آتجی « مادیات » ده کورمشر . عنندنه ،
انسانی اخلاق مفکورلر ، برلفظ ی معناقلمشدر .
مادیات انهماک بو صورتله ووشدنه انکشافندن
حصوله کان تصادم منافع ، ۱۹۱۴ ده باشلایان
و حرب عمومی نایله تسبی اولان حرکت ظهوریه
سببیت ورمشدر .

تورک ملتک سینه سندن مصطفی کمال چقیدی .
سیواس ، ادرزم و آقره قونقرملری تورک ملتک
شورشی یکیدن احیا ایدنی . بر شعور ، عین
تهدیده معرض قالمش اولان ممالک اسلامییه
و کذلک بالجه مظلوم مملکتلره یکچشدر .

۱ — بو معجزه یی میدانه کتیرن کیمدر ؟ باشلرند
مصطفی کمال و آرقداشلری یولان تورک ملتیه اردوسی .
تورک لر غنیتی و همی سایه مند درک مظلوم ملتلر :
۱ — بر آروچ غیوروندا کار آدمک دلالتی
و همیتله ، مملکتلری ایچون بویوک وفادملی ایشلر
کوریله بیله چکتی ،

۲ — بوسورته حقیق حریت و قام استقلال
الدله ایدیله بیله چکتی ،

۳ — بونک ایچون چالیشیق لازم کلدیکتی
آکامشدر .

استبداد ، ظلم ، سفالت آلتنده ایکلرین بر
قاج یوزمیلون خلقی بوله دوشوندن ، استبقارینه
دعا بویوک بر امنتیه باقدیران ، بو اخلاقی یاپان
تورک لردر .

یکی آجیلان بو دوره فکر دورمسیدر . فکر ،
مادی برشی دکلر کتید ، تطبیق ایله انکشاف ،
ترقیس منع ایدلسین . درمفوس مسئله سنک مشهور
مدانی اولان « میل زولا » حقیق پورویور ،
هیچ بر قوت اونی (پورومکدن) منع ایدمز »
دیدیک کی ، « فکر » ده معنویاندن اولدینی و معنویات
هروقت مادیات غلبه جالیدینی ایچون ، پورویور جکدر .

تاریخک بئش دورم سندن ایکسیتی آجان ،
فکرک ترقیسته و طولانیسه حریت و مدنیت کاذبه
دکل ، مدنیت حقیقیه خدمت ایدن ، مظلوم ملتلره یکی
روح اوفله نی ، تورک لردر .

تاریخ ، چناق قلعه ی قیامتی و یونانیلری
دکزه آتتی صورتیه تورک لردر و واسع مقیاسده
« فکر » ک انکشانده خدمت ایدن هیچ برملتک
خدمتلرنی قید ایتهمشدر . ایشته بو علوی و مقدس
خدمتلرندن قولای ، « تورک لک » « مدنیت تاریخ »
ندمک موعلمری جدایکک و شرفلیدر .

دارالفنون معلملرندن

آورام غلامتی

ایلیک خلافت

۲ تشرین ثانی انقلابی ، خلافت و سلطنت

مسائلی ختنده بر « جوق تدقیقاتک انتشاریه
وسیله تشکیل ایدنی . آغا اوغلی احمد بک
عالم اولدیفنه اسلوبندن حکم ایتدیکمز
و « حاکمیت مایه » ده انتشار ایدن مقاله
سلسله سی بالخاصه شایان دقتدر . بومقاله لر دن
حضرت عمر خلافتی ایله خلافتده ایلک تردیلری
ایضاح ایدن برنی استخاض ایدیورز . بو
مناسبتله بک آز کیمسلر طرفندن تعقیب
اولونان بو یازیلرک بر رساله حالده نشری
توسیه دن کندیمیزی آلامایورز :

« عمر خلیفه زماننده مرد تاذمک اسلام چاعتک
افرادیکدی بکیرنه اوزمانه قدر بشریک بیلیدی ،
کورمدیکی مساوات ، اخوت و حریت کی متین
رابطه لایله باغی ، خلیفه و امیرالمؤمنین لقبی طاشیان
باشمکی ذات ، بو کتله طرفندن انتخاب اولورق
مظهر اولدینی منوی حرمت و تکریمدن باشقه
حقوقا هر دلو امتیازدن محروم واک ادنی افرادله
مسادی اولورق هر یکک مرافقه و تنقیدنه تحمل ایله
مکفدر . زهد و تقوی ، بساطت و سادملک ،
دوغرولق و صمیمیت ، کندنی نفسی و دیک لر نی
مرافقه ، امر معروف ، نهی منکر خلیفه دن اک
محقر بدوی بقدره ، بوجاعتک روحی خصائلندن در .
حقیقت حالدبو ، تماماً مساوی الحقوق و یکدی بکیرنه
اک درین روحی مصله لار ایله مربوط افرادن
سرک بر عائله ایدی . بوراده کمدارله حال
آراسنده دکل یلکز حقوق و امتیازات ساحه سنده ،
حق طرز میشتنه بیله زهد قدر فرق یوقدی .
حضرت عمر باذات طوله اعمال ایدمک باشاوردی ،
زوجی ، علی ابرائی طالبک قیزی ام کلثوم ،
الشقیتر برآدمک زوجی کی یلمالی شه عاشقیدی .
اسلامیتدن سوکره دارالندوه برنه یکچشم و مسلمانلر
ایچون اجتماعی حیاتک مرکزی ماییتی اکتساب ایش
اولان جلملرده ناز و غلبه دن سوکره ، هرکس
امیرالمؤمنین دن اففال و حرکاتی ختنده ایضاحات طلب
و تنقید ایدمیلیدی .

بو جاعتک استناد ایتدیی حقوق شخصییه
اساسلری شولردی : حریت ، مساوات و قانون
دارومسند بلا استثناء هداک .
حقوق عمومی و سادییه اساسلری ده شولردی :
انتخاب ، شورا ، اجاع امت .
حکمدار و پاخود خلیفه ، انتخاب اولنوردی .
بوخصوصه درانت اساسی تماماً بر طرف ایدلیدی .
معین شرائطی حائر هرمانکی بر مسلمان انتخاب

طالع حرب ، محاصره صفنلرند احد موقع
ایشیدیک ایچون ، مان مان محاربه قدر اوزایان
متارکه باشلامشدر . تورکیاه کندیسنه و برین سوزه
ایناهه ورق موندروس معاهده نامه سنه ، خلوص
نیت ایله ، وضع امضا ایتشدر . فقط بو معاهده نامه
ر طوراق ایدی .

کچوک اوقامک حقوق (۱۹) ایچون چالیشلار
ایچون ، اسلامیتک اک بویوک یکجیمی اولان تورکیا
اوزتادن قانقنی ایدی . بو عملیه بنتجه پاخود بو
معامله یی بنتجه ، عالم اسلامی بوغنی قولای بر
ایش ایدی . آکامپولنیک و تراکیانک تمدن (۱۱)
وظیفه سی یونانستانه حواله ایدلیدی . ساخته
مدنی بیلجیرک عقارلر نهجه ، ایش بوله کیرمش ایدی .
نقط ، بونلرک نه قدر یلکدقلرنی وقایع ایتانده
یکجه مشدر .

یونانیلرزمیره آتاقی باصدقلری کون ، تورک لک
و اسلامق دتده مشدی . بر سردار لازم ایدی .